

**श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर, पुणे तिर्थक्षेत्र विकास
आराखड्यास मान्यता व आराखड्याची
अंमलबजावणीसाठी समितीची स्थापना करणे.**

**महाराष्ट्र शासन
पर्यटन सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र. :बैठक-२०१६/३/प्र.क्र.२०२/पर्यटन
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०१६.**

वाचा :	<p>१. शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.तीक्षेवि-२०१५/प्र.क्र.६/का-१४४४, दि.४.६.२०१५.</p> <p>२. उप सचिव, नियोजन विभाग यांचे पत्र क्र.तीक्षेवि-२०१५/२२९/प्र.क्र.२८/१४४४, दि.१७.१२.२०१५.</p> <p>३. अवर सचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग यांचे पत्र बैठक-२०१६/०३/प्र.क्र.२०२/पर्यटन, दि.२.४.२०१६.</p> <p>४. शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.तीक्षेवि-२०१५/प्र.क्र.६/का-१४४४, दि.१९.७.२०१६.</p> <p>५. जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र.जिनिसपु/नि.८/तीक्षेवि-निनिविआ/१७४२/२०१६, दि.२४.१०.२०१६.</p> <p>६. जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र.जिनिसपु/नि.८/तीक्षेवि-निनिविआ/१८३१/२०१६, दि.८.११.२०१६.</p>
---------------	---

प्रस्तावना :-

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र.तीक्षेवि-२०१५/प्र.क्र.६/का-१४४४, दि.४.६.२०१५ नुसार जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर येथील श्री लक्ष्मी नृसिंह देवस्थान व सभोवतालचा परिसर तिर्थक्षेत्र व पर्यटन स्थळ विकास आराखडा शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केला आहे. सदर आराखड्यास मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चाधिकार समितीच्या दि.१४.१२.२०१५ च्या बैठकीतील शिफारशी विचारात घेऊन मा. मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या शिखर समितीने दि.२.३.२०१६ च्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली आहे. सदर बैठकीचे इतिवृत अवर सचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग यांच्या संदर्भ क्र.३ येथिल पत्रान्वये संबंधितांना पाठविण्यात आलेले आहे. शिखर समितीच्या निर्णयानुसार श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर, पुणे तिर्थक्षेत्र विकास आराखड्यास मान्यता व आराखड्याची अंमलबजावणीसाठी समितीची स्थापना करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर तिर्थक्षेत्र क्षेत्राच्या सोबतच्या **परिशिष्ट - अ** प्रमाणे असलेल्या रु.२६०.८६ कोटीच्या विकास आराखड्यास मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील शिखर समितीने दि. ०२ मार्च २०१६, रोजीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार ह्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. सदर मान्यता शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.तीक्षेवि-२०१५/प्र.क्र.६/का-१४४४, दि.४.६.२०१५ मधील तरतुदीनुसार व खालील अटी व शर्तीच्या अधिन देण्यात येत आहे. कार्यकारी समितीने तिच्या कार्यक्षेत्र नमूद केल्याप्रमाणे कामांच्या प्रशासकीय मान्यतेचे आदेश निर्गमित करावेत.

१. जमीन वापराचे नियोजन जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी पत्र क्र.जिनिसपु/नि.८/तीक्षेवि-निनिविआ/१७४२/२०१६, दि.२४.१०.२०१६ अन्वये सादर केलेले आहे, त्याप्रमाणे राहील.

२. आराखड्यांतर्गत होणार्या मालमत्तेची देखभाल व दुरुस्तीची जबाबदारी व यासाठीच्या निधीची तरतुद संबंधित प्रशासकीय विभाग व संबंधित यंत्रणेची तसेच त्यांच्या क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल. मालमत्तेच्या देखभाल व दुरुस्तीसाठी स्वतंत्र निधी पर्यटन विभागामार्फत दिला जाणार नाही.
३. वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीय नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपद्धतीचे पालन करण्यात यावे.
४. कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी, पुणे यांची राहिल व जादा खर्च प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
५. ज्या संदर्भात निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे त्या प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात वित्तीय अधिकाराच्या प्रत्यावर्तनानुसार सक्षम प्राधिका-यांची प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेणे आवश्यक आहे.
६. अशा प्रत्येक योजनेबाबत करावयाच्या बांधकामासंदर्भात अथवा खरेदीबाबत किंवा सेवा पुरवठा कराराबाबत वित्तीय नियमांप्रमाणे आवश्यक ती कार्यपद्धती पाळणे आवश्यक आहे. या संदर्भात शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक-संकीर्ण-१००२/प्र.क्र.१५/कोषा-प्र ५, दि. ६ फेब्रुवारी, २००२ च्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होईल याची खबरदारी संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेने घ्यावी. तसेच शासन निर्णय वित्त विभाग क्र.बीजीटी-१०.००/प्र.क्र.५६/२०००/वित्तीय सुधारणा, दिनांक १०.९.२००९ मधील उपाययोजनांची अंमलबजावणी तंतोतंत करण्यात यावी.
७. तांत्रिक मान्यता विहित स्तरावर घेण्यात यावी.
८. प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
९. योजनेतर स्वरूपाच्या कामासाठी (देखभाल / दुरुस्ती इ.) सदरची तरतुद उपयोगात आणली जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
१०. सदर कामांपैकी जी कामे तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी प्रस्तावित करून देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान / संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच अशा कामाच्या पूर्णत्वानंतर त्या संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती, संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात जिल्हाधिका-यांनी संबंधित देवस्थान / संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहिल. अशा प्रकारच्या देखभाल दुरुस्तीकरिता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटनस्थळ सर्व नागरिकांसाठी खुले राहिल, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.
११. आराखड्यातील कामांची भौतिक प्रगती तसेच प्राप्त निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत शासनास न चुकता सादर करावीत. तसेच काम पूर्ण झाल्यानंतर पूर्णत्वाचा दाखला आणि निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता जिल्हाधिकार्यांना सादर करण्यात यावे.
१२. सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालाची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभाग, यंत्रणा, ग्रामपंचायत, मंदिर विश्वस्त समिती, महाराष्ट्र विद्युत मंडळ इत्यादि संस्थांची राहिल.

१३. शिखर समितीच्या बैठकीतील निर्णयाप्रमाणे या प्रकल्पाच्या अनुषंगाने आवश्यक तो निधी नियोजन विभागाने स्वतंत्र उपलब्ध करून द्यावयाचा आहे.
  १४. आराखड्यातील कामांवर करावयाचा खर्च हा त्या त्या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीमधून मुख्य लेखा शीर्ष "मागणी क्रमांक झेडडी-४, ३४५२-पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१ पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरिता अनुदान (३४५२ १९५ ८) ३१ सहाय्यक अनुदाने" या लेखा शिर्षखाली मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यात यावा.
  १५. कामांच्या प्राधान्यानुसार व निधीच्या उपलब्धतेनुसार कामांकरिता निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.
  १६. प्राप्त निधीची उपयोगिता प्रमाणपत्रे शासनास व महालेखापाल कार्यालयास सादर करणे तसेच कामाचे पूर्णत्वाचे प्रमाणपत्र देणे इ. ची जबाबदारी संबंधीत कार्यान्वयीन यंत्रणेची राहिल. याबाबत जिल्हाधिकारी कार्यालयास वेळोवेळी अवगत करण्यात यावे.
  १७. सदर योजना राबविण्यात नियोजन विभागाकडील योजनांतर्गत योजनांबाबतची कार्यपद्धती लागू राहिल.
२. हा आराखडा राबविण्यासाठी जिल्हाधिकारी, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे कार्यकारी समिती गठीत करण्यात येत आहे.

श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर तिर्थक्षेत्र क्षेत्र, पुणे विकास आराखडा कार्यकारी समिती

१. जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे	सदस्य
३. संबंधित पोलीस अधिक्षक / पोलीस आयुक्त	सदस्य
४. अधिक्षक अभियंता, सा.बां.वि.	सदस्य
५. अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	सदस्य
६. अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य वितरण कंपनी	सदस्य
७. अधिक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग	सदस्य
८. सहाय्यक संचालक, राज्य पुरातत्त्व, पुणे	सदस्य
९. प्रादेशिक व्यवस्थापक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, पुणे	सदस्य
१०. सहाय्यक संचालक, नगर रचना	सदस्य
११. उप विभागीय अधिकारी, बारामती	सदस्य
१२. आराखड्याशी संबंधित यंत्रणेचे इतर जिल्हा प्रमुख	सदस्य
१३. आराखड्याशी संबंधित विशेष निमंत्रित	सदस्य
१४. जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे	सदस्य सचिव

३. श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर तिर्थक्षेत्र विकास आराखडा कार्यकारी समितीची कार्यकक्षा व अधिकार कक्षा :-

१. विकास आराखडा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी नियोजन आराखडा तयार करणे.
२. आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी कार्यान्वयीन यंत्रणांशी समन्वय साधणे.
३. शिखर समितीने मंजूरी दिलेल्या आराखड्यातील कामांच्या प्रशासकीय मान्यतेचे आदेश निर्गमित करणे.

४. आराखड्याच्या कामांचा मासिक आढावा घेणे.
५. आराखड्याची अंमलबजावणी विहीत कालावधीत पुर्ण होण्यासाठी आवश्यक ती सर्व उपाययोजना करणे.
६. सदर समितीला आवश्यकतेनुसार कार्यानुरूप विविध समित्या गठीत करणे.
७. कामाच्या निमित्ताने जिल्हास्तरीय कोणत्याही अधिकार्यास बोलावण्याचे व त्यांना योग्य त्या सुचना करण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी, पुणे यांना राहतील.
८. कामासाठी आवश्यकतेनुसार प्रकल्प सल्लागार नेमणे.
९. आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी कोणत्याही प्रकारची नविन पदे निर्माण करता येणार नाहीत. त्यामुळे कार्यालयीन व लेखाविषयक कामांसाठी जिल्हास्तरावरील आवश्यक कर्मचारीवृंदांच्या सेवा अधिग्रहित करण्याचे अधिकार समितीस राहतील.
१०. आराखड्याच्या अंमलबजावणी दरम्यान अपरिहार्य कारणास्तव अथवा गरजेनुसार एखाद्या विकास कामामध्ये बदल करावे लागत असल्यास सदर बदल विकास आराखड्याच्या किंमतीच्या मर्यादेत असल्यास, मा. पालकमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखालील वरील नमुद जिल्हा स्तरीय समितीची मान्यता घेऊन, अशा बदलानुसार विकास आराखड्यातील घटकांची अंमलबजावणी करणे.
११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६१११६१५५१२९८९२३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(र.ल.लखोटे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा. मंत्री, पर्यटन यांचे खाजगी सचिव
४. मा. राज्यमंत्री, पर्यटन यांचे खाजगी सचिव
५. सर्व मा. मंत्री व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा / विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई-४०००३२
७. सर्व मा.संसद सदस्य / विधानसभा सदस्य / विधानपरिषद सदस्य
८. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक
९. मा. पोलिस महासंचालक, महाराष्ट्र
१०. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
११. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई
१२. विभागीय आयुक्त, पुणे
१३. जिल्हाधिकारी, पुणे
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे
१५. पोलीस आयुक्त, पुणे

१६. पोलीस अधिक्षक, पुणे
१७. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय,
१८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १, मुंबई
१९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र २, नागपूर
२०. सह सचिव, पर्यटन
२१. उप सचिव (सांका ३), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
२२. जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे
२३. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
२४. प्रादेशिक व्यवस्थापक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, पुणे
२५. अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुणे
२६. अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, पुणे
२७. अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य वितरण कंपनी, पुणे
२८. अधिक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग, पुणे
२९. सहाय्यक संचालक, राज्य पुरातत्त्व, पुणे
३०. सहाय्यक संचालक, नगर रचना, पुणे
३१. उप विभागीय अधिकारी, बारामती
३२. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागातील सर्व कार्यासने
३३. निवडनस्ती, पर्यटन.

***

परिशिष्ट - अ
श्री क्षेत्र निरा नृसिंहपूर पुणे तिर्थक्षेत्र विकास आराखडा

(रुपये कोटीत)

क्र.	बाब / काम	एकूण	संबंधित विभाग	कार्यान्वयन यंत्रणा
१	२	३	४	५
१	मंदीर परिसराचे संवर्धन	१२.५४	सांस्कृतिक कार्य विभाग / राज्य पुरातत्व संचालनालय	सहाय्यक संचालक, पुरातत्व विभाग, पुणे
	घाट संवर्धन व अस्तित्वातील घाटास संरक्षक भित बांधणे.	१९.२८		
२	बुडीत बंधारा बांधणे , जलक्रिडा प्रकारा करिता धक्के व तराफे बांधणे, अस्तित्वातील को.प.बंधा- याची दुरुस्ती करणे.	३०.३७	जलसंपदा विभाग	कार्यकारी अभियंता, भीमा पाटबंधारे विभाग, पंढरपुर, जि. सोलापुर.
३	१. सार्वजनिक सोयी सुविधा	४६.२४	सार्वजनिक बांधकाम विभाग / पर्यटन विभाग / सांस्कृतिक कार्य विभाग / राज्य पुरातत्व विभाग	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (पुर्व) / प्रादेशिक व्यवस्थापक , महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, पुणे.
	२. अस्तित्वातील रस्त्याचे रुंदीकरण व पथ सुशोभिकरण			
	३. भक्त निवास बांधकाम			
	४. माणकेश्वर वाडा संरक्षक भितीचे संवर्धन व बांधकाम			
४	१. पाणी पुरवठा , मल:निस्सारण व्यवस्था	१९.२२	पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग / महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, विभाग क्रमांक-१, पुणे.
	२. घन कचरा व्यवस्थापन			
५	विद्युतीकरण, पथदिवे, विद्युत जनित्र इत्यादी	१४.१८	विद्युत महामंडळ / सार्वजनिक बांधकाम विभाग (विद्युत विभाग)	कार्यकारी अभियंता, विद्युत महामंडळ / कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम (विद्युत विभाग)
६	दळणवळण सोयी सुविधा भाग-१	८५.७९	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (पुर्व), पुणे.
	दळणवळण सोयी सुविधा भाग-२	२१.७४		
७	भु संपादन	९.००	महसुल विभाग	उपजिल्हाधिकारी (भुसंपादन) / उपविभागीय अधिकारी, बारामती
८	सविस्तर सर्वेक्षण व चाचण्या , सल्लागार सेवा व इतर अनुषंगीक खर्च	२.५०	कामाशी संबंधित विभाग	जिल्हा नियोजन अधिकारी, पुणे.
	एकूण	२६०.८६		